

Mikki kiinni! – aika orientoitua uudelleen etäkohtaamisissa

Tässä blogissa kerron [Työsuojelurahaston](#) rahoittaman [Mikki kiinni! -hankkeen](#) löydöksistä. Hankkeessa on luotu valmennusmenetelmä, jonka tavoitteena on tuoda kehollisuus ja visuaalisuus mukaan esimerkiksi Teamsin tai Zoomin välityksellä tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Valmennukseen osallistuvat saavat itselleen henkilökohtaisen, viittomakielisen valmentajan, joka ohjaa orientoitumaan keholliseen kommunikointiin etäkohtaamisissa uudella ja tiedostavalla tavalla.

Mutta miksi käännyimme tässä asiassa viittomakielisten puoleen?

Viittomakieliset henkilöt ovat käyttäneet videokuvaa välittävää teknologiaa keskinäiseen yhteydenpitoonsa huomattavasti pidempään kuin ei-viittomakielinen valtaväestö. Maassamme on ollut viittomakielisille kuuroille kohdennettuja kuvapuhelinhankkeita jo 90-luvulla. Viittomakielisten keskuudessaan erityisesti kehollisilla ja visuaalisilla kommunikoinnin keinoilla on ollut aikaa hioutua huippuunsa.

Aihetta on aiemmin tutkinut mm. Elizabeth Keating, Johan Hjulstad sekä allekirjoittanut. Tutkimus on tuonut esille tapoja, joilla viittomakieliset mukauttavat kehollista ilmaisuja, esim. eleitä ja katsetta, digitaaliseen ympäristöön sopivaksi. Tämä sujuvoittaa esimerkiksi puheenvuorojen antamista ja ottamista eli vuorottelua.

Aiempi tutkimus tuo esille myös keinoja, joilla viittomakieliset yhdistävät digitaalista ja fyysistä ympäristöä niin, että näistä muodostuu yhteinen ja yhtenäinen vuorovaikutustila. Käytännössä tämä tarkoittaa [taitoa olla yhdessä läsnä](#), vaikka toinen osapuoli onkin fyysisesti eri paikassa, etäällä.

Visuaalinen optimointi – kehollisen vuorovaikutuksen tärkeys

Kun kyse on viittomakielellä kommunikoinnista, ei ole varaa olla kameran edessä ”vähän sinne päin”, vaan kehollisen ja visuaalisen kommunikoinnin eteen tehdään työtä. Säädetään taustaa, kameraa, valoja ja omaa kroppaa. Keskustelun edetessä mukautetaan omaa kehollista toimintaa suhteessa kameraan eli orientoitutaan keholliseen ja visuaaliseen kommunikointiin.

Saatat kysyä, mitä tällä on väliä tilanteissa, joissa ei käytetä viittomakieltä. Et ehkä viito, mutta puhuessakin on käytössämme eleet, [katse](#), pään liike ja muut keholliset vuorovaikutuksen resurssit. Niillä on suuri rooli kommunikoinnissa.

Annan yksinkertaistetun esimerkin visuaalisesta optimoinnista videovälitteisessä vuorovaikutuksessa:

Viittoessa kiinnitetään huomiota kontrastiin eli siihen, miten käsi erottuu taustasta. Mieti esimerkiksi elettä, joilla ilmaiset lukumäärää neljä. Miten varmistat, että vastaanottaja näkee nimenomaan neljä sormea eikä vahingossa kolme tai viisi? Asemoi käden niin, että valaistus ja kontrasti on katsojan näkökulmasta paras mahdollinen. Esimerkiksi minun tapauksessani vaalea käsi näkyy hyvin tummaa paitaani vasten, mutta huonosti, jos taustana on vaalea seinä.

Emme kenties ole kovin tietoisia eleiden spesifeistä tehtävistä vuorovaikutuksessa. Tiedostamaton toiminta ei kuitenkaan tarkoita, että toiminta ei olisi hienovaraisen tarkkaa, eikä varsinkaan sitä, että toiminnalla ei olisi suuri merkitys.



Eleiden näkökulmasta kannattaa kiinnittää huomiota siihen, miten käsi erottuu taustasta.

Pilottiasiakkaat suurten oivallusten äärellä

Mikki kiinni! -hanke pilotoi kehitetyn valmennusmenetelmän syksyllä 2023. Mukana on yhteensä seitsemän pilottiasiakasta, valmennukset tapahtuvat Zoom-videosovellusta käyttäen. Viittomakielisen valmentajan ohjauksessa mikin voi konkreettisesti laittaa kiinni, sillä valmentajan kanssa kommunikoidessa otetaan käyttöön kaikki yhteiset kommunikoinnin keinot: ilmeet, eleet, katse jne. Vaikka tarvittaessa on käytössä kirjoitettu kieli, päähuomio on kuitenkin kehollisessa ja visuaalisessa kommunikoinnissa.

Olemme saaneet jo palautetta käynnistyneistä piloteista. Kommentit ovat olleet todella rohkaisevia. Näyttää siltä, että valmennettavat ovat saaneet hyvin lyhyessä ajassa suuria oivalluksia kommunikoinnista ja läsnäolosta, kun heitä on ohjattu orientoitumaan yksinomaan keholliseen ja visuaaliseen kommunikointiin. Tämä ei sinänsä yllätä, sillä onhan etäkohtaamisiin usein viitattukin kuvaamalla, miten paikalla on vain puhuvia päitä. Tarvetta kokonaisvaltaisemmalle etäkohtaamiselle on selvästi olemassa.

Kiinnostuitko?

Haluatko myöhemmin tietää, millaisia kokemuksia piloteista saimme? Kutsumme sinut seuraamaan Mikki kiinni! -hankkeen etenemistä:

- [Tilaa Raamin uutiskirje](#)
- Ota yhteyttä [Raamin Elinaan](#).
- Seuraa viestintäämme [LinkedInissä](#) aihetunnisteella #MikkiKiinni

kehollisuus

työn sujuvoittaminen

vuorovaikutustaidot

[Kohti kielellistä saavutettavuutta – mutta miten?](#)